

4. Оксенчук А. Е. Семиотика: Теоретические вопросы и практические задания: методические рекомендации. Витебск: ВГУ им. П.М. Машерова, 2013. 54 с.
5. Педагогика текста: опыт семиотического решения: коллект. моногр. / ред. Т. Г. Галактионова. Санкт-Петербург, 2013. 379 с.
6. Пиотровская К. Р. Базовые принципы построения методической теории обучения студентов-филологов математике и информатике. *Известия Рос. гос. пед. ун-та им. А. И. Герцена*. 2005. № 12. С.236-251.
7. Радченко М. В. Використання теорії множинного інтелекту в процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів до педагогічної творчості. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2015. №12. С.19-22.
8. Скотникова И. Г. Когнитивные стили и стратегии решения познавательных задач. *Стиль человека. Психологический анализ* / ред. А.В. Либина. Москва, 1998.
9. Чернышева А. Г. Семиотический подход как теоретико-методологическая основа формирования проектно-информационной компетенции будущих педагогов профессионального обучения в области дизайна. *Научный диалог. Педагогика*. 2012. № 10. С. 80-93.
10. Sternberg R. J. Successful Intelligence. A Plume Book N. Y., 1997.

УДК: 377.8:37.091.3:004.738-057.87

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Грибанова О. Є., директор

*Економіко-правничий коледж Запорізького національного університету,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

olgribanova@gmail.com

У статті розкривається сутність технологій інтерактивного навчання. Обґрунтовано необхідність застосування інтерактивних методів під час професійної підготовки студентів коледжів. Виокремлено основні інтерактивні методи, що застосовуються під час вивчення дисциплін гуманітарного циклу. Проаналізовано специфічні особливості окремих методів.

Ключові слова: інтерактивні технології, інтерактивні методи, студенти коледжів.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖЕЙ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИНТЕРАКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ

Грибанова Е. Е.

*Экономико-правовой колледж Запорожского национального университета
ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина*

olgribanova@gmail.com

В статье раскрывается сущность технологий интерактивного обучения. Обосновано необходимость применения интерактивных методов в процессе профессиональной подготовки студентов колледжей. Выделены основные интерактивные методы, применяемые во время изучения дисциплин гуманитарного цикла. Проанализированы специфические особенности отдельных методов.

Ключевые слова: интерактивные технологии, интерактивные методы, студенты колледжей.

PROFESSIONAL TRAINING OF COLLEGE STUDENTS BASED ON INTERACTIVE TRAINING TECHNOLOGIES

Grybanova E. E.

*Economics and Law Colledg of Zaporizhzhya National University
Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine*

olgribanova@gmail.com

The article reveals the essence of interactive learning technologies. The purpose of applying interactive methods during the training of college students is to provide comfortable pedagogical conditions that will promote more qualitative and effective preparation for future activity, formation of the skills and abilities necessary and sufficient for solving professional tasks, development of critical thinking and personal development. The necessity of application of interactive methods in the process of professional training of college students is substantiated. The main interactive methods used during the study of the disciplines of the humanities cycle are singled out. The specific features of individual methods are analyzed. All educational interactive methods are divided into four groups: cooperative, frontal, game techniques, educational discussions. Cooperative interactive methods and technologies are used to organize student learning in small groups. «Work in pairs» is the most common method that is possible to implement in studying any discipline. It allows to improve the ability of listening carefully and expressing own thoughts, to develop the skills of cooperation. The Interview method provides the opportunity to organize the specific form of conversation. Frontal interactive methods and technologies based on joint work of the whole team, aimed at discussing a certain problem and finding ways to solve it. The «Brainstorming» method, which is based on a number of psychological and pedagogical patterns, is highlighted among the frontal interactive methods. It involves collective discussion, finding solutions that will motivate participants to interact through free expression of thoughts in order to solve their tasks. The necessity of using gaming technologies is to train collective intellectual and practical work, to develop skills and abilities of social interaction, skills of individual and collective decision-making. The structure and organization of educational games are revealed. The educational discussion contributes to the development of a general solution to the problem, increases the efficiency of the educational process through public discussion of an important issue, the exchange of ideas, the inclusion of students in the collective search of truth. The structure and purpose of scientific discussions are characterized. The prospects for the further research are determined.

Key words: interactive technologies, interactive methods, students of colleges.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

В умовах реформування і перебудови національної системи освіти посилюються вимоги до підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, провідним завданням яких є формування у студентів готовності до майбутньої професійної діяльності. Відтак пріоритетним вбачається пошук нових форм, методів та технологій, спрямованих на підвищення ефективності та результативності означеного процесу. Необхідність модернізації системи підготовки студентів у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації зумовлена, перш за все, оновленням її змісту, переорієнтацією на міжнародні освітні стандарти, залученням до навчального процесу педагогічних інновацій. Вивчення зарубіжного досвіду свідчить про те, що більшість новацій пов'язана з розробкою сучасних інтерактивних засобів навчання, проте у вітчизняній практиці перевага надається традиційним. Недостатня увага до проблеми інтерактивних технологій у педагогічній теорії та практиці, особливості їх застосування під час підготовки студентів коледжів зумовили актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми і на які спирається автор.

Зважаючи на актуальність досліджуваної проблеми, здійснено аналіз вітчизняної науково-методичної літератури за такими напрямками: теоретико-педагогічні основи професійної підготовки студентів коледжів (Л. Борисенко, С. Гаряча, С. Бажан, М. Кларін, М. Климович, В. Кремень, С. Крошка, А. Павленко); наукове обґрунтування необхідності застосування інтерактивних методів у викладанні (Р. Гуревич, О. Захаренко, О. Комар, Л. Пироженко, О. Пометун, А. Сологуб, Н. Шумакова); розробка й впровадження інтерактивних методів у процес вивчення окремих дисциплін (А. Алексюк, І. Богданова, М. Кадемія, А. Кочубей, С. Сисоєва, В. Юрович). Однак питання якісного й доцільного застосування інноваційних методів навчання залишається ще недостатньо вивченим, а наведені аргументи підтверджують необхідність подальшої наукової розвідки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета – загальний огляд та характеристика основних інтерактивних методів і технологій, покликаних інтенсифікувати процес професійної підготовки студентів коледжів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Відповідно до Концепції розвитку національної інноваційної системи (2009), провідним завданням вищих навчальних закладів є створення умов для підвищення продуктивності навчального процесу та конкурентоспроможності фахівців, модернізації національної освіти, підвищення рівня інноваційної активності, застосування передових технологій, методів організації та управління діяльністю [8, с. 533]. У педагогічній теорії проаналізовано інноваційні методи навчання, спрямовані на ефективне набуття та засвоєння знань студентами, розвиток їхніх інтелектуальних здібностей, формування та закріплення професійних умінь і навичок, навичок пошукової та наукової роботи, набуття якостей, що сприятимуть професійній реалізації майбутніх фахівців. Окреме місце серед інноваційних методів навчання відведено інтерактивним.

Під інтерактивністю, перш за все, розуміють принцип побудови і функціонування педагогічного, психологічного, комп'ютерного спілкування в режимі діалогу: «інтерактивний» (англ. «interact»: «inter» – взаємний і «act» – діяти) – «здатний до взаємодії» [3].

Метою застосування інтерактивних методів під час навчання студентів коледжів є забезпечення комфортних педагогічних умов, що сприятимуть більш якісній та ефективній підготовці до майбутньої діяльності, формуванню вмінь та навичок, необхідних і достатніх для розв'язання професійних завдань, розвитку критичного мислення та становленню особистості. Окремої уваги потребують означені методи під час вивчення гуманітарних дисциплін, які, згідно із Законом України «Про вищу освіту» [7], покликані сприяти системному формуванню світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, загальнокультурній підготовці майбутніх фахівців [7].

На думку А. Вербицького [1], інтерактивні форми та методи здатні стимулювати інтерес студентів до навчання й пізнання, оскільки допомагають вирішити цілу низку завдань, що не завжди можливо під час традиційного навчання, а саме: формувати не лише пізнавальні, а й професійні мотиви та інтереси; виховувати системне критичне мислення фахівців, яке полягає у цілісному розумінні, по-перше, природи й суспільства, а, по-друге, що більш важливе, себе, свого місця у світі; давати цілісне уявлення про професійну діяльність та її окремі фрагменти; навчати колективної розумової й практичної роботи, розвивати уміння й навички соціальної взаємодії та спілкування, індивідуального й сумісного прийняття рішень тощо [1, с. 30].

Усі інтерактивні методи й технології, що використовуються у навчанні, дослідники Л. Пироженко та О. Пометун розподілили на чотири види: кооперативні (групові, парні), фронтальні, навчання у грі та навчання у дискусії [5, с. 6]

Кооперативні інтерактивні методи й технології застосовуються для організації навчання студентів у невеликих групах, роботою яких викладач керує опосередковано. До таких методів належать «Інтерв'ю», «Робота в парах», «Ротаційні трійки», «Акваріум» тощо.

Найпростішим в організації та найпоширенішим є метод «Роботи в парах», який можливо реалізовувати під час вивчення будь-якої дисципліни. Така робота дозволяє оволодівати вміннями уважно слухати та висловлювати власні думки, розвивати навички співпраці.

Метод «Інтерв'ю» – це модифікована версія «роботи в парах», найчастіше реалізується у формі бесіди. Під час навчального інтерв'ю студенти вчаться ставити співрозмовнику запитання, які готують заздалегідь, фіксують відповіді на них, формулюють ситуаційні запитання, обирають правильну стратегію та тактику ведення бесіди.

Загалом варто зазначити, що використання кооперативних інтерактивних методів й технологій відкриває для студентів можливість співпраці з одногрупниками, дає змогу реалізувати прагнення до спілкування, сприяє досягненню вищих результатів засвоєння знань і

формування вмінь. Окрім того, вони легко й ефективно поєднуються з традиційними формами та методами та можуть застосовуватися на різних етапах навчання [6, с. 22].

Фронтальні інтерактивні методи й технології передбачають спільну роботу всього колективу, спрямовану на обговорення певної проблеми та пошуку шляхів її вирішення. До найдієвіших методів, які можливо застосовувати під час вивчення гуманітарних дисциплін, належать: «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Ток-шоу», «Ажурна пилка», «Case-study» тощо.

Окремої уваги серед фронтальних інтерактивних методів заслуговує метод «Мозкового штурму», який базується на низці психологічних та педагогічних закономірностей, передбачає колективне обговорення, пошук рішень, що спонукатиме учасників до взаємодії шляхом вільного вираження думок з метою розв'язання поставлених завдань. Під час вивчення мовних дисциплін мозковий штурм сприятиме розвитку усного мовлення студентів; на заняттях з літератури, культурології, історії, соціології спонукатиме до активного пошуку найоптимальніших варіантів для висловлювання власних поглядів щодо поставленого завдання. Обов'язковими умовами цього методу є обмежений час на обмірковування завдань, заборона критики, залучення усіх студентів до процесу, фіксування усіх ідей та припущень для подальшого обговорення та узагальнення.

До ігрових інтерактивних методів і технологій належать ділові та рольові ігри, імітації. Метою їх застосування є навчання колективної розумової та практичної роботи, формування вмінь та навичок соціальної взаємодії, навичок індивідуального та колективного прийняття рішень. Студенти самі обирають свою роль у грі; висуваючи припущення про ймовірний розвиток подій, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її розв'язання, покладаючи на себе відповідальність за обране рішення. Викладач в ігровій моделі виступає як: інструктор (ознайомлення з правилами гри, консультації під час її проведення), суддя-рефері (коригування і поради стосовно розподілу ролей), тренер (підказки студентам з метою прискорення проведення гри), головуючий, ведучий (організатор обговорення) [3].

Структурно заняття-гра складається з чотирьох етапів: орієнтація (введення слухачів у тему, ознайомлення з правилами гри, загальний огляд її перебігу); підготовка до проведення гри (ознайомлення зі сценарієм гри, визначення ігрових завдань, ролей, орієнтовних шляхів розв'язання проблеми); основна частина – проведення гри; обговорення [6, с. 42].

Ще одним дієвим інтерактивним методом є навчальна дискусія, що є способом організації спільної діяльності, який сприяє виробленню загального рішення проблеми; методом навчання, що підвищує ефективність навчального процесу за рахунок публічного обговорення важливого питання, обміну думками, включення студентів у колективний пошук істини [2]. Найбільш результативною навчальною дискусією, на нашу думку, буде на заняттях з літератури, історії, філософії, оскільки розвиває самостійне мислення, уміння аргументувати власну думку, аналізувати й підтверджувати чи спростовувати твердження, критично оцінювати отриману інформацію.

Під час навчальної дискусії обговорюються наукові висновки, дані, що потребують додаткової підготовки за джерелами, які містять більш детальну інформацію, ніж підручник. Структурно дискусія складається з трьох етапів – орієнтації (ознайомлення учасників з дискусійною проблемою, формулювання цілей, встановлення правил та регламенту), оцінки (виступ учасників, обговорення, відповіді на запитання) та консолідації (аналіз результатів, узгодження думок та припущень, формулювання висновків, підбиття підсумків та прийняття рішень).

Перевагою дискусії є те, що вона спрямована не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка сприятиме глибокому проникненню в істину [4].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у заданому напрямі.

Отже, застосування кожного окремого методу сприятиме розвитку особистості, а результат такого розвитку буде ефективнішим, якщо студенти будуть залучені до активної діяльності, отримають можливість творчої взаємодії. Відтак прогресивна роль інтерактивних методів та технологій обумовлена, по-перше, активізацією розумової та творчої діяльності, розширенням

можливостей інформаційного сприйняття; по-друге, формуванням і вдосконаленням пізнавальних здібностей, певних вмінь та навичок; по-третє, розвитком навичок самостійної роботи та застосування набутих знань на практиці. Проте успішність реалізації кожного з методів залежить від педагогічної майстерності викладача, його досвідченості та обізнаності, здатності органічно поєднувати інтерактивні методи з традиційними або гармонійно комбінувати різні методи залежно від дисципліни, заняття, мети або призначення та специфіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. Москва: Высшая школа, 1991. 207 с.
2. Дискусія. Етика ділового спілкування: підручник. URL: <http://pidruchniki.com/12811121/menedzhment/diskusiya> (дата звернення: 05.09.2016).
3. Комар О. А. Інтерактивні технології у ВНЗ. URL: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/375/1/interaktivni_tehn_VNZ.pdf. (дата звернення: 17.02.2017).
4. Педагогіка вищої школи / упор. М. Фіцула. Київ: Академвидав, 2006. URL: http://pidruchniki.com/70141/pedagogika/metodi_zasobi_navchannya_vischomu_navchalnom_u_zakladi (дата звернення: 26.10.2016).
5. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ: АПН, 2002. 135 с.
6. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
7. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII/ URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1434870000112510> (дата звернення: 20.03.2016).
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 № 680-р «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи». *Офіційний вісник України*. 2009. № 47. С. 533.

УДК 378.14:792.028

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ: БАЗОВИЙ ТА УСВІДОМЛЕНО-РЕАЛІЗАЦІЙНИЙ ЕТАПИ

Гринь Л. О., к. пед. н., доцент

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

l-grin@ukr.net

Стаття є актуальною для розгляду в науковій сфері. Автором наголошується, що формування вокальної майстерності майбутнього фахівця – це навчальний процес, який будується на основі педагогічних умов використання вокального мистецтва у професійній підготовці актора та поетапної реалізації структурно-функціональної моделі вокальної підготовки. Завданням базового етапу моделі підготовки майбутніх акторів-вокалістів було: корекція індивідуального плану розвитку вокального голосу студента, персональний підбір спеціальних вправ, вокалізів, вокальних творів; практичне застосування дисциплін “Музична грамота”, “Гра на музичному інструменті” на заняттях із дисципліни “Вокал”; оволодіння загальнопрофесійними знаннями, насамперед з теорії вокалу, методики вокального виконання.

Ключові слова: процес вокальної підготовки, структурно-функціональна модель, базовий та усвідомлено-реалізаційний етапи, завдання етапу підготовки, форми та методи навчання, актор-вокаліст